

EL SENYORIU DEL MONESTIR DE POBLET A LA POBLA DE CÉRVOLES (LES GARRIGUES) SEGONS EL CAPBREU DE 1768-70. APROXIMACIÓ ALS ASPECTES JURISDICCIONALS, DOMINICALS, ECONÒMICS I SOCIALS

Josep M. Porta i Balanyà

I. Introducció.

La Poble de Cérvoles es troba situada a la part sud-est de l'actual comarca de les Garrigues. Sembla que la seva repoblació s'inicià vers el 1120 (1). De tota manera, la primera notícia històrica data del 1157 quan Ramon Berenguer IV donà el lloc a l'ermità Ramon de Potelles -o de Protelles-, després conegut per Ramon de Vallbona, per tal de fundar-hi un monestir (2). Però, l'intent no recixí ja que el proper cenobi cistercenc de Poblet, no veia bé l'existència d'una fundació benedictina massa a prop seu. Per tal motiu, Poblet, el 29 de desembre del 1163, aconseguí dels reis, així com de Guillem de Cervera -senyor de *Sórboles* i de la Juneda- junt amb la seva muller Ermessenda, la donació del "*lloc de Cérvoles*" (3). L'adquisició per part de Poblet es completà el 1171, quan l'esmentat Ramon de Vallbona pactà amb els cistercencs la cessió de tots els seus drets (4).

Amb la possessió del terme -al qual s'hi afegí la partida de la Coma Fumada el 1179- el monestir de la Conca de Barberà destinà aquests terrenys a granges (5), per emprendre ja en el segle XIII la repoblació i colonització definitiva, car entre els anys 1208 i 1281 els diferents abats atorgaren nombrosos establiments de terres a la granja de *Sórboles*, els quals originarien la fundació de la Poble de Cérvoles (6). Així doncs, el primitiu poblat amb caràcter permanent es constituïria a partir del 20 d'abril del 1236 amb les concessions d'Arnau Punyet -senyor dominical d'un honor en el terme, adquirit a Poblet- a un grup de set fa-

- 1.- J. LLADONOSA, *Història de Lleida*, I, Tàrraga, 1972, pàg. 236.
- 2.- J. FONT I RIUS, *Cartas de población y franquicia de Catalunya*, I, C.S.I.C., Madrid-Barcelona, 1969, pàg. 818; i B. FARRÉ I LLORETA, *Història de la Poble de Cérvoles. "Una villa fundada per Poblet"*, Ajuntament de la Poble de Cérvoles, Poble de Cérvoles, 1987, pàg. 27.
- 3.- J. FONT I RIUS, *Obra cit.*, I, pàg. 818, nota 2; B. FARRÉ, *Obra cit.*, pàg. 32 i apèndix documental II.1, pàgs. 183-184; i A. ALTISENT, *Història de Poblet*, Abadia de Poblet, Poblet, 1974, pàg. 70.
- 4.- J. FONT I RIUS, *Obra cit.*, I, pàg. 818; i B. FARRÉ, *Obra cit.*, pàg. 29.
- 5.- Sobre el tema vegeu A. ALTISENT, *Les granges de Poblet al segle XV. Assaig d'història agrària d'unes granges cistercenques catalanes*, I.E.C., Barna, 1972, especialment les pàgs. 12-18 i 111-122.
- 6.- J. FONT I RIUS, *Obra cit.*, I, pàgs. 473-475 i 818; B. FARRÉ, *Obra cit.*, pàgs. 39-41; i A. ALTISENT, *La descentralització administrativa del monasterio de Poblet en la Edad Media*, Abadia de Poblet, Poblet, 1985, pàg. 262.

mílies (7). Posteriorment, a la segona meitat del segle XIII, mitjançant un conveni signat el març del 1271, l'abat de Poblet, Arnau d'Oliola, formalitzà nous establiments d'altres terres de les granges de Cérvoles i de la Fumada a uns homes del Vilosell (8).

Després d'haver realitzat totes aquestes cessions, el 24 de febrer del 1314, Poblet es decidí a atorgar carta de poblament a 13 famílies per tal que constituïssin una universitat o municipi (9). Segons aquesta concessió, a partir d'aquell moment, i prèvia entrada d'11.000 sous barcelonins de tern, els emfiteutes pobletans visqueren, fins a la fi de l'Antic Règim, sota la senyoria del monestir, amb la consegüent prestació d'homenatges als abats, pagaments de delmes i censals, contribució d'homes i béns, etc.

Com és ben sabut, aquest domini senyorial quedava reflectit en els processos de capbreu que es materialitzaven en la confecció dels capbreus corresponents. En essència, un capbreu era un llibre o manual, en el qual periòdicament i d'una forma abreujada, el senyor feia reconèixer a l'emfiteuta (10) el seu domini directe i la persistència dels seus drets dominicals, amb la finalitat de clarificar i posar al dia les possibles transmissions que s'haguessin efectuat, alhora que servia de memòria o prova per a l'esdevenidor de les condicions de les relacions senyor-pagesos. Però, tanmateix, si el capbreu salvaguardava els drets senyorials i constituïa l'eix fonamental per tal de "*mantenir les condicions de subjecció pagesa*" (11), ja que el senyor tenia assegurat "*l'ús del dret de capbreu*" (12), a l'ésser un document escrit, també podia funcionar en direcció contrària, en el sentit de preveure els drets dels pagesos o emfiteutes i així poder barrar el pas al senyor a pretensions no sancionades en el capbreu (13).

En conseqüència, els processos de capbreu constituïren una font documental de primer ordre per tal d'aproximar-nos a les formes de domini senyorial que regien a Catalunya al llarg de l'època medieval i bona part de la moderna. Paral·lelament, el seu estudi sistemàtic i exhaustiu, generalment, ens aportarà dades molt valuoses sobre el tipus de relacions

- 7.- J. FONT I RIUS, *Obra cit.*, I, pàgs. 818-819 i doc. 268 (pàgs. 388-389) i II, pàg. 198; i B. FARRÉ, *Obra cit.*, pàg. 42.
- 8.- J. FONT I RIUS, *Obra cit.*, I, pàg. 819 i doc. 319 (pàgs. 473-475) i II, pàgs. 129 i 355; i A. ALTISENT, *Història de Poblet*, pàg. 144. Sobre el tema vegeu també B. FARRÉ I LLORETA, *El Vilosell, un poble a l'ombra de Poblet. Notes històriques*, El Vilosell, 1984, especialment les pàgs. 38-39.
- 9.- B. FARRÉ, *Història de la Pobla... obra cit.*, pàgs. 43, 67-70 i apèndix documental II. 2, pàgs. 184-186. Vegeu també A. ALTISENT, *Història de Poblet*, pàg. 197.
- 10.- "L'emfiteuta també pot ser conegut com un "quasi propietari", ja que aquest "se sent vassall però també quasi propietari perquè pot heretar i fer heretar, vendre, alienar, dividir, sobretot, finalment, reestablir, és a dir instal·lar-se al seu entorn emfiteutes; dit d'una altra manera, esdevenir un home a qui "reconeix" que li deu tals i tals obligacions a qui hom paga "entrada", censos, parts de fruits, lluïsmes i vendes i que és, doncs, no solament propietari sinó senyor". P. VILAR, *La fi dels elements feudals i senyorials a Catalunya al segle XVIII i XIX. Alguns punts de vista comparatius per la resta d'Espanya i per al Rosselló a "L'Avenç"*, núm. 1, abril del 1977, pàg. 77. Sobre el tema vegeu, també, les obres ja clàssiques de G. DE BROCA, *Historia del derecho de Cataluña*, Barcelona, 1918 (Departament de Justícia, Barna, 1985), pàg. 358; i A. MAJANÉ, *La redempció dels censos emfiteutics a Catalunya*, Barna, 1936, pàgs. 19-47.
- 11.- E. SERRA, *El règim feudal català abans i després de la Sentència arbitral de Guadalupe* a "Recerques", núm. 10, Barna, 1980, pàg. 32.
- 12.- "És a dir, que en qualsevol moment el Senyor podia exigir dels seus pagesos una confessió pública davant un notari de tots els drets senyorials que ell creia que li havien de pagar". E. SERRA, *El règim feudal al camp català als segles XVI i XVII* a "Cuadernos de Historia Económica de Cataluña", núm. XIX, Barna, 1978, pàg. 58.
- 13.- P. VILAR, *Catalunya dins l'Espanya Moderna*, II, Ed. 62, Barna, 1966, pàgs. 294-295; i E. SERRA, *Pagesos i senyors a la Catalunya del segle XVII. Baronia de Sentmenat, 1590-1729*, Ed. Crítica, Barna, 1988, pàg. 103.

socials i el grau d'explotació pagesa, amb la indicació dels drets que rebrà el senyor; però, a més, també ens assabentarà, d'una manera més o menys concisa, dels aspectes demogràfics, socials, agrícoles i econòmics d'una determinada localitat i terme. Aquests resultats contribuiran a obtenir més elements de judici a fi d'aproximar-nos a la història dels senyors de Catalunya (14).

Segons Gaspar Feliu (15) cal distingir dues grans tipologies de capbreus: els de senyors i rendes i els capbreus només de rendes. Els primers, característics de quan la senyoria

- 14.- Entre altres estudis sobre els capbreus i els processos de capbreuació, i sense voler ser exhaustius, a més dels esmentats anteriorment, podem destacar els següents: P. BERTRAN I ROIGÉ, *Béns i censos de l'Orde de l'Hospital a la Vall d'Andorra* a "Quaderns d'Estudis Andorrans", núm. 1, Cercle de les Arts i de les Lletres de les Valls d'Andorra, Andorra, 1976, pàgs. 103-106; M. BONET, *La vila de l'Espluga de Francolí a la segona meitat del segle XVII*, tesi de llicenciatura, Facultat de Filosofia i Lletres de Tarragona, 1986; Id., *El capbreu de 1558 a "El Francolí"*, Espluga de Francolí, 1985-86; J. COMAS I PIÉ, *Demografia i societat a Vila-rodonà (Alt Camp) durant l'antic règim (segles XVI-XVIII)*, tesi de llicenciatura, Universitat de Barcelona, 1986; M. DURAN, *L'evolució de l'ingrés senyorial a Catalunya (1500-1799)* a "Recerques", núm. 17, Barna, 1985, pàgs. 7-42; Id., *Producció i renda agrària a la Catalunya del segle XVI* a "Terra, treball i propietat. Classes agràries i règim senyorial als Països Catalans". Ed. Crítica, Barna, 1986, pàgs. 186-213; G. FELIU I MONTFORT, *L'estudi serial dels capbreus com a font per a la història agrària* a "Ir. Col·loqui d'Història Agrària", Barna, 1978, Institució Alfons El Magnànim. Diputació de València, 1983, pàgs. 213-228; LL. FERRER I ALÓS, *Pagesos, rabassaires i industrials a la Catalunya central (segles XVIII-XIX)*, Pub. Abadia de Montserrat, 1987; J.G. GIOT, *Le Capbreu d'Argelès-sur-Mer* a "Centre d'Etudes et de Recherches Catalanes", núm. 3, 1958-1959; V. GUAL I VILA, *Barberà i els Hospitalers el 1678* a "Actes de les Primeres Jornades sobre les Ordes religioso-militars als Països Catalans", Montblanc, 1985; A. JORDA, *Delmes i drets senyorials de l'Orde de Sant Joan de Jerusalem a l'Espluga de Francolí (s. XVIII)* a "Aplec de Treballs núm. 4", Centre d'Estudis de la Conca de Barberà, Montblanc, 1982, pàgs. 193-201; J. LLOP I TOUS A. SÀEZ VICENTE, *El capbreu de Masricart* a "La Canonja: llocs, termes i un capbreu", Centre d'Estudis Canongins Ponç de Castellví, La Canonja, 1987, pàgs. 29-126; J.M. MARQUÉS, *Vilobí d'Onyar a través del capbreu d'en Ramon Malars* a "Estudis d'Història Agrària", núm. 5, Barna, 1985, pàgs. 27-52; LL. NAVARRO MIRALLES, *Anàlisis comparatiu entre un capbreu i un catastro: Vilagrassa (Tarragona), 1685-1717* a "Universitat Tarraconensis", Facultat de Filosofia i Lletres de Tarragona, Tarragona, 1981-82; LL. NAVARRO MIRALLES - J. SABATÉ BOSCH, *Terme de Cogull, Comanda de Barberà de l'Orde de Sant Joan. Dades per al seu estudi (1701)* a "Actes de les Primeres Jornades sobre els Ordes religioso-militars als Països Catalans", Montblanc, 1985; F. OLIVÉ I OLLÉ, *Joan Castelló, solivellenc vassall de Santes Creus* a "Miscel·lània d'Estudis Solivellencs", núm. 1, Centre d'Estudis Solivellencs, Solivella, 1983, pàgs. 65-73; F. OLIVÉ I OLLÉ - J.M. PORTA I BALANYÀ, *El senyoriu monacal de Santes Creus a la Conca de Barberà a finals del segle XVI: Sant Gallard i la Sala* a "Actes de les Jornades d'Història: Antoni Agustín (1517-1586) i el seu temps", Tarragona, 1986; P. ORTEGA I PÉREZ, *La Orden de San Juan y Miravet: dominio señorial y cambios institucionales durante la primera mitad del siglo XVII*, Tesi de llicenciatura, Facultat de Filosofia i Lletres de Tarragona, 1985; Id., *El capbreu de Miravet de 1659: aspectes econòmics i socials* a "Quaderns d'Història Tarraconense, V", I.E.T. Ramon Berenguer IV, Tarragona, 1985, pàgs. 77-99; S. PARÉS, *Reminiscencias feudales en un "capbreu" del siglo XVII* a "Estudios Históricos y Documentos de los Archivos de Protocolos", II, Barcelona, 1950, pàgs. 275-295; J.M. PORTA I BALANYÀ, *El senyoriu de l'Orde de l'Hospital a Pira el 1701: aspectes jurídics* a "Actes de les Primeres Jornades sobre els Ordes religioso-militars als Països Catalans", Montblanc, 1985; M. RIU I RIU, *Els capbreus, font important per a la història socio-econòmica dels senyorius laics i eclesíàstics: dos exemples catalans del segle XVII, referents al Monestir Cistercenc de Santa Maria de Monbenet (Berga)* a "Estudios Históricos y Documentos de los Archivos de Protocolos", V, Barna, 1977, pàgs. 103-128; J.M. RODRÍGUEZ I BURCH, *El capbreu d'Osor i Susqueda* a "Estudi General", núm. 1, Girona, 1981, pàgs. 109-112; R.B. SANCHEZ BLANCO - F.A. ROBRES, *Formas de transmisión de la propiedad en el País Valenciano (siglos XVII-XVIII). Aproximación metodológica a un nuevo tratamiento de una fuente notarial clásica: los cabreos* a Actes del "II Coloquio de Metodología histórica aplicada (1982)", I, Universitat de Santiago, 1984, pàgs. 353-370; Id., *Distribución social y formas de transmisión de la propiedad des de los libros "cabreos" catalanes. Aproximación metodológica (El ejemplo del Tarragonès: Salomó, 1549-1762)* a Actes del "Ir. Congrés d'Història Moderna de Catalunya", I, Universitat de Barcelona, 1984, pàgs. 233-244; R. SERRA I ROÉS, *Explotació de la Comanda Hospitalera de Puig-reig al segle XVIII (Estudi d'uns capbreus)* a "Actes de les Primeres Jornades sobre els Ordes religioso-militars als Països Catalans", Montblanc, 1985, etc.
- 15.- G. FELIU I MONTFORT, *Obra cit.*

englobi tot un poble o una zona determinada, seran encapçalats pel reconeixement general dels drets senyoriais i de les obligacions comunes de tots els vassalls. Per contra, els segons, molt més abundants, seran només demostratius de les rendes a percebre per un determinat senyor; però, no hi constarà el reconeixement general o la confessió del Comú, fet, que podrà limitar les possibilitats d'estudi en els aspectes jurídics globals d'una capbreuació.

II. El Capbreu de la Pobra de Cérvoles de 1768-70.

El Capbreu de la Pobra de Cérvoles de 1768-70 pertany al primer tipus (16). Per tant, consta d'una diligència inicial de la crida o edicte i de la confessió general del lloc i terme. Posteriorment, i d'una manera individualitzada, però sempre seguint un mateix esquema, es van precisant les setanta-sis capbreuacions particulars efectuades, entre l'11 de gener del 1769 i el 16 de gener del 1770, pels habitants i terratinents de la Pobra (17).

El document s'inicia amb l'acte previ de la diligència on s'hi recullen els aspectes legals que justifiquen el procés de capbreuació. El procés en si, comença amb la crida pública adreçada a tots els vassalls i terratinents del lloc i terme. Aquest pregó, efectuat pel nunci Joan Turmo el 26 de novembre del 1768, obligava a tots els afectats a capbreuar en el plaç dels deu dies següents. De tota manera, aquest termini marcat no es va complir en cap ocasió, ja que la primera confessió, la general, no té lloc fins el 9 de gener del 1769 (18). Així, en aquesta data, a la casa del Comú, foren convocats en nom de la Universitat i dels particulars de la Pobra, el batlle Joan Llobera, els regidors Pere Gassió i Joan Vall, el procurador síndic Josep Teixidó i els prohoms Pau Anton Puigdemogolas i Anton Cathalà (19), junt amb el Dr. Josep Jardí, elegit procurador síndic per part de l'abat Joan Beltrí (1768-72) i dels monjos del Real Monestir de Poblet.

En primer lloc, reconeixen a l'abat i a la comunitat pobletana la seva senyoria directa, alodial, universal i campal del terme de la Pobra, senyoria a la qual presten sagrament, homenatge i fidelitat, com a bons vassalls, segons el tradicional costum feudal. Així mateix, també confessaren que el cenobi exercia tota la jurisdicció civil i criminal i que tenia el

- 16.- El document que tot seguit analitzarem es troba dipositat a l'Arxiu Històric Comarcal de Montblanc (Sec.: Notarial, Subsec.: Montblanc, Signatura I.1.8., fols. 211-258). El seu escrivà fou Salvador Alba i Molins, notari públic d'Ulldemolins. L'esmentat document es troba relligat amb altres capbreus del mateix notari, però, que foren confeccionats posteriorment, en la seva actuació a Montblanc. Val a dir que aquest volum també conté dos capbreus pertanyents al notari Salvador Alba, probablement el seu pare. Entrant en la seva descripció física es pot assenyalar que el capbreu en qüestió resta força ben conservat, a excepció dels primers folis degut al "*saqueo y destrozo*" (...) *que sufrió la casa de oficio del difunto Dr. Dn. José Alba, también escribano público que fué de esta villa*" (fol. 212) -es refereix al fill de Salvador Alba i Molins-. L'indicat saqueig, junt amb els efectes de la humitat, provocà la desaparició de part del paper de l'angle inferior dret. Per aquest motiu "*en sus primeras ojas -les del text de la confessió general- hai varias palabras que no pueden leerse*" (fol. 212v.). El capbreu és de format foli, escrit íntegrament en català per ambdues cares, llevat de la diligència inicial que és en llatí. No disposa de rúbrica o índex alfabètic ni tampoc de la cloenda. La foliació és arxivística.
- 17.- La diligència inicial ocupa els fols. 214-214v.; la crida el fol. 214v.; la confessió general els fols. 215-218v.; i les declaracions dels particulars els fols. 218v.-256.
- 18.- Sobre la forma d'anunciar el procés de capbreuació i els terminis imposats, vegeu E. SERRA, *El règim feudal al camp català... obra cit.*, pàg. 62; Id., *Pagesos i senyors a la Catalunya del segle XVII... obra cit.*, pàg. 92; i J.M. MARQUES, *Obra cit.*, pàgs. 28-30.
- 19.- La aristocratització, segons les possibilitats del lloc, queda ben palesa, ja que al llarg dels anys, tots aquests cognoms figuren ocupant el càrrec de batlle. De tota manera, i a tall d'exemple, Pau Anton Puigdemogolas fou també els anys 1760 i 1763 i Anton Cathalà els anys 1761 i 1766. Vegeu el llistat dels batlles de la Pobra a B. FARRÉ, *Història de la Pobra de Cérvoles... obra cit.*, pàg. 122.

mer i mixt imperi. Posteriorment es delimità el terme (20) per tal de fer conèixer amb exactitud l'abast territorial de la senyoria cistercenca a la Poble de Cérvoles.

Un cop definides les afrontacions del terme els representants de la Universitat van reconèixer i capbrevar les diferents prestacions econòmiques que el lloc feia al monestir. Les esmentades obligacions consistien bàsicament en la satisfacció dels delmes i de la primícia.

Pel que fa als conreus, el delme (21) variava entre una vuitena i una tretzena part. Així, el safrà, que també hauria de pagar la primícia, es delmaria en bri, quan fos bo i sec, a raó de la vuitena part. El delme de les olives era a l'onzè, el dels llegums consistia en la dotzena part i el de la matafaluga en una tretzena; si bé, aquesta hauria de contribuir amb una almosta per faneca (22) en concepte de primícia. Per contra, els delmes dels fruits i de la verema eren variables. En el cas dels fruits i esplets, que també estaven subjectes a la primícia d'una almosta per faneca, que sempre s'hauria de portar al delmer, la càrrega era una onzena o dotzena part, a més de l'abonament de la primícia. La producció de lli i cànem mereix una distinció especial, segons fos conreat en horta o en secà, car en el primer cas pagaria la dotzena i en el segon dos delmes.

La ramaderia, els animals domèstics i els productes que s'obtenen d'ells, també restaven subjectes a la prestació de delmes. En conseqüència, els propietaris d'animals de llana, cabrits i anyells haurien de delmar dos animals per cada disset caps de bestiar; els dels porcells, vedells, oques i ànecs ho farien a raó de la desena; si bé, en el cas dels porcells, aquests s'haurien de delmar cada quatre mesos. Els animals de càrrega a tir -pollins, mulats, rossins i somerins- restaven subjectes al delme d'un sou per cap; i, cada casa que tingués pollastres, independentment de la quantitat que criés, n'hauria de pagar un referent a la producció de formatges s'estipulava que el delme s'establiria en la dotzena part de tots els que es fessin en el decurs de l'any.

L'apartat conclou amb l'obligació del tragí, deure que tenien tots els habitants i terratinents de la Poble, ja que eren obligats a portar el producte dels diferents delmes a la botiga que el cenobi posseïa al carrer Major, o bé, al mateix monestir i, en compensació, aquest els donaria dos diners per faneca de gra que hi transportessin (23).

20.- Segons les següents afrontacions "*lo teme de dit lloch de la Poble de Ciérvols afronta a solixent ab la aygua que devalla de Sant Miquel de la Tosca, la qual discorra per lo riu de Set avall, a mitgdie ab tota la Serra aygua vesant, a ponent ab lo camí real que ve de Lleyda a Ulldemolins y a tramuntana ab dit riu de Set*" (fol. 212v.). Uns anys abans, en el Cens del 1719 es féu la següent descripció: "Es lugar, las jurisdicciones son del Abad de Poblet, tiene 31 casas juntas, con 98 havitantes. Su situación es en la montaña, linda a levante con Velosel, a mediódia con Vilanova de Pradas y Ulldemolins, los dos del Corregimiento de Tarragona, a poniente con Juncosa, y a tramuntana con las Besas y el Albi, Corregimiento de Tarragona". J. IGLESIES, *Estadísticas de población de Catalunya. El primer cincenni del segle XVIII*, II, Fund. S. Vives i Casajuana, Barna, 1974, pág. 887.

21.- Referent al pagament del delme, els habitants de la Poble de Cérvoles, des de la carta de poblament del 1314 havien aconseguit diverses disminucions. Les més significatives van tenir lloc els anys 1409 i 1692-93. Així mateix, també sabem que amb posterioritat al capbreu que analitzem, l'any 1788 s'interposà un plet, davant la Reial Audiència, degut a què segons el cenobi, la Poble "no solament no ha observat els capbreus més recents, sinó que s'ha pogut descobrir, amb ocasió d'aquest litigi, que ha fet frau al monestir durant molts anys. En efecte, no han pagat el delme ni segons la carta de poblament, ni segons la gràcia que de disminució del delme ni segons la carta de poblament, ni segons la gràcia que de disminució dels delmes els concedí l'abat Vicenç Ferrer l'any 1409, ni segons el seu propi testimoni que exposaren en la petició de rebaixament del delme l'any 1692. Com a conseqüència de tot això, el procurador de Poblet reclama la reparació dels danys que s'han causat al cenobi i el pagament de les despeses del plet, de manera que, tot plegat, suposa un valor de 1000 lliures que la Poble de Cérvoles ha de satisfer a la comunitat cistercenca". B. FARRÉ, *Història de la Poble... obra cit.*, pàgs. 89-90, 111-112 i 121.

22.- L'almosta, segons el Diccionari Català-Valencià-Balear d'Alcover-Moll (vol. 1r., pág. 536) és la quantitat que cap dins les dues mans unides de costat. Per altra part, la faneca és la mesura de grams que comprèn entre 30 i 55 litres (vol. 5è., pág. 731).

23.- Per una altra font sabem que amb anterioritat a la dècada del 1770, Poblet posseïa a la Poble diverses cases per a recollir els delmes que pagava la Vila. B. FARRÉ, *Història de la Poble... obra cit.*, pág. 158. Sobre el tragí vegeu també J. TOS I URGELLES, *Tratado de la cabrevación según el derecho y estilo del principado de Cataluña*, Barcelona, 1826, pàgs. 88-98.

La confessió general continua amb l'enumeració dels diferents censos que la Universitat i el Comú feien a la comunitat pobletana. Així, pel forn de coure pa eren obligats a la prestació d'un cens de 6 sous i pels altres forns del terme restaven subjectes al pagament d'una gallina per cada forn. Tots aquests censos s'abonarien anualment el dia de Sant Miquel. Per contra, el cens de 10 sous anyals del molí de l'oli del carrer del Raval, es faria efectiu el 12 de març.

A més, el Comú també confessà que controlava dos patis, un davant del molí i l'altre al mateix Raval pels quals pagaria respectivament un cens d'1 sou el 29 de setembre i de 9 sous el 15 d'agost; a més, d'una amortització anual en els dos casos, de 3s. 9d. (24). Seguidament, el Comú va reconèixer que tenia una casa amb el seu corral al carrer Vilanova, per la qual cada any satisfaria la quantitat de 4d. Com a terratinents, els representants de la Universitat, únicament, capbrevaren una peça de terra campa a la partida de la Fumada, d'una extensió de 5 jornals.

Paral·lelament, també es fa veient que el monestir de Poblet, a més de posseir l'esmentada botiga al carrer Major, també era el senyor dels terrenys vacants del terme i, com a tal, podia establir-hi els emfiteutes que li semblessin oportuns. Així mateix, controlava igualment tota la cacera; i, per tant, per a poder caçar era necessària la llicència del cenobi.

La declaració general segueix amb la confessió de la prestació de tres censals de 165 ll., 30 ll. 15 s. i 10 ll., amb unes pensions anuals de 4 ll. 9 s. -pagadora el 23 de setembre- respectivament; si bé, pel que fa a aquest últim censal, els representants del Comú esmentaren que *no y ha memòria de hòmens haver-lo pagat, per lo que entenem està quitat y per açò protestan que la present confessió no pugui ser-los de perjudici ni valga per títol* (25).

Finalment, la confessió acaba amb el reconeixement de què totes les coses més amunt denunciades eren certes i amb el jurament i la promesa de complir, prestar i pagar tots els censos, censals i servituds capbreuats, tal com ho havien fet els seus antecessors.

Si fins aquí hem analitzat les condicions generals aplicables dins el terme de la Pobra, ara entrarem en la segona gran part de l'estructura del capbreu, en la qual es van succeint les diferents confessions dels particulars, ja siguin habitants o terratinents. Ja hem vist que en la confessió general la informació era variada i molt poques vegades reiterativa, a més d'ésser altament qualitativa, car en ella es condensa d'una manera molt concisa la forma concreta de domini. Per contra, les capbreuacions dels particulars segueixen un esquema que es repeteix invariablement en totes i cada una de les diferents confessions, alhora que les dades que ens aporten tenen moltes més possibilitats de quantificació.

Així doncs, en totes les declaracions se segueix un mateix formulari. El primer que trobem és el lloc on es va dur a terme la capbreuació, prossegueix la data en què s'efectuà, el nom del confessant i la seva professió o residència. Posteriorment, després de reconèixer la senyoria del monestir, s'aniran descrivint les propietats de cada emfiteuta seguint un ordre preestablert. Primerament es manifestarà el tipus de propietat, amb indicació dels conreus existents en ella, el terme -sempre el de la Pobra de Cérvoles-, la partida on estava emplaçada i l'extensió en jornals, normalment amb l'indicatiu *poch més o menos*; i, acte seguit, se citaran els límits, sempre referits a altres propietats, camins seqües, rius, termes municipals, etc. Una vegada delimitada la propietat es farà constar el cens -en el cas de

24.- Aquests censos i amortitzacions són gairebé idèntics als que feia el Comú en un llevantor datat un any més tard, el 1770. Sobre el tema vegeu B. FARRE, *Història de la Pobra... obra cit.*, pàg. 159.

25.- A.H.C.M., Sec.: Notarial, Subsec.: Montblanc, Sig.: I.1.8., fol. 218.

pagar-lo- i, finalment, els antecedents de la propietat en qüestió, per tal de justificar la pertinença a un determinat emfiteuta mitjançant els documents corresponents. La confessió acabarà amb l'esment del nom, professió i residència dels dos testimonis. Pel que fa a les poques propietats urbanes capbrevades, seguiran el mateix esquema, tot situant-les al carrer o plaça on estaven ubicades.

A continuació, i a partir de les dades concretes extretes de cada confessió particular, convenientment sistematitzades, passarem a la seva anàlisi des de diferents punts de vista:

II.1. Cronologia de les capbrevacions particulars

Anteriorment hem esmentat que les declaracions dels particulars van començar l'11 de gener del 1769 i finalitzaren un any després, el 16 de gener del 1770. Ara bé, la freqüència de les capbrevacions no fou en tot el període la mateixa, car hi ha mesos de força activitat i, per contra, en altres es paralitza totalment. Així, els mesos de gener, març i abril del 1769 van ser els de màxima concurrència, ja que dels 76 capbrevants, confessaren 70, amb un promig que sol oscil·lar entre 3 i 6 persones diàries; si bé, els dies de principal celeritat foren el 10 i l'11 de març, quan capbrevaren 9 i 17 emfiteutes respectivament. Pot dir-se que a mig abril el procés gairebé ja estava enllestit, malgrat que encara restessin sis particulars per declarar. D'aquests, 5 ho farien entre el 30 de juliol i l'1 d'agost i l'últim no la realitzaria fins al 16 de gener de l'any següent.

QUADRE 1 : Freqüència de les confessions i lloc de la Capbrevància

Data de Capbrevació.	Núm. de Confessants	Lloc de la Capbrevació i (Núm. Confessants)
1769. Gener	27	Ulldemolins
Març	33	P. Cérvoles (13)/ Cervià (20)
Abril	10	P. Cérvoles (7)/ Ulldemolins (3)
Juliol	3	P. Cérvoles (3)
Agost	2	P. Cérvoles (2)
1770. Gener	1	P. Cérvoles (1)
TOTALS	76	

II.2. Els confessants

A l'analitzar els declarants el primer que s'observa és que la gran majoria -55- són varons que ho fan d'una manera individualitzada; si bé, confessen tres dones, totes elles vídues. Els restants figuren com copropietaris útils i són bàsicament matrimonis -moltes vegades amb la indicació d'usufructuari i propietària respectivament- o el pare que capbreva conjuntament amb el seu fill. Generalment si l'emfiteuta era home queda registrat amb el nom i el primer cognom i, en determinades ocasions, també s'esmenta el sobrenom; encara que únicament uns pocs se'ls consignin amb el segon cognom. En canvi, les dones gairebé sempre són identificades amb el seu nom, el primer cognom del marit i el seu cognom de soltera.

Lògicament, l'ofici només ve expressat en les declaracions dels varons -ja que les dones solament declaraven quan eren vídues-. De vell antuvi es denota el domini aclaparador dels pagesos. Si bé, creiem que alguns d'ells alternarien el conreu de la terra amb d'altres professions (26). Però, tenint en compte les dades aportades pel capbreu, l'estructura sòcio-profes-

26.- Combinar un ofici amb les feines del camp sembla un fet força generalitzat en diverses poblacions, car els rendi-

sional dels propietaris i terratinents de la Pobla, segons el seu lloc de residència, quedaria de la següent manera:

QUADRE 2: Profesió condició dels declarants segons el lloc de residència

Lloc de residència	Pagès	Vidues	Teixidor de lli	Ciutadà honrat	Regidors de l'Albi	No diu	Totals	
							Núm.	%
Ulldemolins	28	2	1	-	-	-	31	40,8
Cervia	26	-	-	-	-	-	26	34,22
P.Cervoles	4	1	-	-	-	-	5	6,58
L'Albi	3	-	-	-	1	-	4	5,26
Vilanova Prades	4	-	-	-	-	-	4	5,26
Albarca	1	-	-	-	-	1	2	2,63
Cornudella	-	-	-	-	-	2	2	2,63
Borges Blanques	-	-	-	1	-	-	1	1,31
Gallicant (Arboli)	1	-	-	-	-	-	1	1,31
TOTALS	67	3	1	1	1	3	76	100

Com es pot observar en el quadre anterior, la majoria dels confessants resideixen fora de la Pobla de Cérvoles, encara que normalment en una localitat propera. Solament cinc capbrevants són del mateix lloc; per contra, el 93,42% restant són terratinents aliens a la població, entre els que destaquen, amb un pes molt específic, els residents a Ulldemolins i a Cervià, car amb conjunt suposen el 75% del total.

II.3. La propietat agrícola

Com ja hem assenyalat més amunt, la majoria de les declaracions dels particulars fan referència a les confessions de les propietats agrícoles del terme de la Pobla. Tots els 76 capbrevants tenen alguna parcel·la agrícola. Si bé, a partir d'ara, només ens referirem a 75, ja que en la confessió dels pagesos de Gallicant es reconeix una torre amb una heretat de 100 jornals, però situada al terme d'Arbolí. En conseqüència, en l'estudi agrícola desestimarem aquesta capbrevació, car aquella finca no es troba emplaçada al territori de la Pobla de Cérvoles, sinó al d'Arbolí.

Així doncs, abans que res, hem de manifestar que els 75 capbrevants tenen un total de 130 parcel·les. La distribució de la propietat és força regular i molt fragmentada, ja que dues terceres parts dels terratinents només en posseeixen una, una quarta part en tenen entre dues i cinc i resten dos emfiteutes amb 8 i 14 hisendes respectivament. S'ha de fer notar que tots els que dominen més de tres finques són de Cervià o bé residents a la mateixa Pobla, tal és el cas dels dos emfiteutes amb una major concentració de propietats.

mients de la producció agrícola, en molts casos, serien insuficients per sobreviure i, per tant, a més de fer de pagesos, exercirien de menestrals, per tal d'obtenir uns nivells més elevats d'ingressos. J.M. PORTA I BALANYA, *La vila de Montblanc en el segon quart del segle XVIII. Economia, urbanisme i societat segons la documentació cadastral*, Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, Barcelona, 1986, pàgs. 55, 59 i 65.

QUADRE 3: Concentració de la propietat agrícola per Capbreuants segons el lloc de residència

Lloc de residència	Núm. Propietats	Num. Propietats agrícoles per Propietari							TOTAL propietats	
		1 Propietat	2 Propietats	3 Propietats	4 Propietats	5 Propietats	8 Propietats	14 Propietats	Num.	%
Ulldemolins	31	28	3	-	-	-	-	-	34	26.15
Cervià	26	15	4	1	4	2	-	-	52	40.00
P. Cérvoles	5	1	-	1	1	-	1	1	30	23.08
L'Albi	4	3	1	-	-	-	-	-	5	3.84
Vilanova Prades	4	4	-	-	-	-	-	-	4	3.08
Albarca	2	2	-	-	-	-	-	-	2	1.54
Cornudella	2	2	-	-	-	-	-	-	2	1.54
Borges Blanques	1	1	-	-	-	-	-	-	1	0.77
Totals	75	56	8	2	5	2	1	1	130	100
%	100	74.6	10.6	2.6	6.6	2.6	1.3	1.3		

Pel que fa a les propietats agrícoles quant a l'anàlisi segons l'extensió en jornals, i tenint en compte el lloc de residència dels declarants, hem d'indicar que més d'una tercera part de la superfície capbreuada del terme de la Pobla estaria en mans dels 31 terratinents d'Ulldemolins. Ara bé, en aquesta ocasió els seguirien els 5 propietaris de la Pobla, car entre tots ells -i amb una mitjana de 70,5 jornals per emfiteuta- aconseguirien tenir sota el seu domini útil una quarta part del terme; és a dir, 352,5 jornals repartits entre 30 finques. La resta d'hisendats de les altres localitats ja obtindrien uns percentatges, en extensió en jornals, molt més baixos, si bé cal esmentar el principal terratinent forà, Francesc Olivart, ciutadà honorat de Barcelona, domiciliat a les Borges Blanques, amb una única parcel·la de 100 jornals.

QUADRE 4: Distribució de la propietat agrícola segons l'extensió en jornals i per lloc de residència

Lloc de residència	Propietats		Propietats		Extensió		Mitjana Propietari Extensió
	Núm.	%	Núm.	%	Núm. Jornals	%	
Ulldemolins	31	41,33	34	26,15	500,5	36,2	16,14
P. Cérvoles	5	6,66	30	23,8	352,5	25,5	70,5
Cervià	26	34,66	52	40	255,5	18,48	9,82
Borges Blanques	1	1,33	1	0,77	100	7,23	00
L'Albi	1	5,33	5	3,84	87	6,3	21,75
Vilanova Prades	4	5,33	4	3,08	52	3,76	13
Cornudella	2	2,66	2	1,54	20	1,45	10
Albarca	2	2,66	2	1,54	15	1,08	7,5
Total	75	100	130	100	1382,5	100	18,43

La majoria de terratinents amb propietats al terme de la Pobra serien conreadors que en aquesta demarcació obtindrien un patrimoni que, en gairebé més de la meitat dels casos, no superaria els 10 jornals, si exceptuem uns pocs capbrevents residents a Ulldemolins, a Cervià, a l'Albi i a les Borges Blanques, la generalitat dels quals controlarien unes superfícies de terreny força remarcables, que successivament arribarien fins a l'interval dels 40 jornals.

QUADRE 5: Extensió de les propietats dels declarants per lloc de residència

Extensió	Ulldemolins		Pobra de Cérvoles		Cervià		Borges Blanques		L'Albi		Vilanova de Prades		Comuella		Albarca		TOTALS	
	Núm. Propietaris	Extensió	Núm. Propietaris	Extensió	Núm. Propietaris	Extensió	Núm. Propietaris	Extensió	Núm. Propietaris	Extensió	Núm. Propietaris	Extensió	Núm. Propietaris	Extensió	Núm. Propietaris	Extensió	Núm. Propietaris	Extensió
0,5 - 2	1	2	-	-	8	11	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9	13
2,5 - 5	3	11,5	-	-	7	29	-	-	1	5	1	3	-	-	1	3	13	51,5
6 - 10	12	99	-	-	3	26	-	-	-	-	2	14	2	20	-	-	19	159
11 - 15	7	90	-	-	1	11	-	-	-	-	-	-	-	-	1	12	9	113
15 - 20	2	35	1	19	2	33,5	-	-	1	20	-	-	-	-	-	-	6	107,5
20 - 25	1	25	-	-	2	46	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	71
25 - 30	1	30	-	-	1	26,5	-	-	1	30	-	-	-	-	-	-	3	86,5
30 - 35	-	-	-	-	1	32,5	-	-	1	32	1	35	-	-	-	-	3	99,5
35 - 40	2	73	1	38	1	40	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	151
40 - 45	-	-	1	48	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	48
50 - 60	-	-	1	59	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	59
65 - 70	2	135	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	135
100	-	-	-	-	-	-	1	100	-	-	-	-	-	-	-	-	1	100
188,5	-	-	1	188,5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	188,5
TOTALS	31	500,5	5	352,5	26	255,5	1	100	4	87	4	52	2	20	2	15	75	1382,

Els cinc habitants de la Pobra de Cérvoles aconseguirien una certa importància en la possessió de béns rústics, perquè tots ells, amb diferents parcel·les, podrien ser considerats com a pagesos benestants. Entre aquests destacaria, sens dubte, el gran hisendat, el prohom Pau Anton Puigdemolas qui, conjuntament amb el seu fill Josep, declararia 188,5 jornals repartits entre 14 finques (27).

27.- Lògicament, en ésser el capbrevant amb més propietats agrícoles és el que realitza una confessió més extensa. A més, declara altres propietats, com és una casa i un corral al carreró. Així mateix, també sembla que tenia la intenció de construir un forn de vidre, el qual no es va portar a terme i, per tant, no va haver de pagar el cens de dues gallines que li hauria pertocat.

Referint-nos ara a l'extensió de les 130 parcel·les confessades, el primer que es denota és que aquestes es distribuïen d'una forma força irregular, ja que la seva superfície anava des de la mitja pòrca (28) fins a la hisenda abans esmentada de 100 jornals. De tota manera, la màxima concentració, amb quasi el 75% de les peces de terra, es dona en les porcions fins als 10 jornals, on destaquen les finques no superiors als 5, car representen el 43% del total de les propietats agrícoles. Tampoc són desdenyables les parcel·les compreses en l'interval d'entre els 6 i els 10 jornals, perquè signifiquen gairebé el 30% de les finques i equivalen a més del 20% de la superfície capbrevada. Per contra, pel damunt dels 10 jornals, només s'hi troba una quarta part de les propietats, però, que en conjunt, aconsegueixen el 67,27% de l'extensió total confessada.

QUADRE 6: Extensió de les Parcelles

Superfície de les parcel·les	Núm. Parcel·les	%	Extensió en jornals	%
0,5 - 2	25	19,23	38,5	2,78
2,5 - 5	31	23,84	116	8,4
6 - 10	38	29,13	298	21,55
11 - 15	13	10	165	11,93
16 - 20	6	4,62	107	7,74
24 - 30	9	6,92	240	17,36
35 - 50	6	4,62	253	18,3
65	1	0,77	65	4,71
100	1	0,77	100	7,23
TOTALS	130	100	1328,5	100

II.4. Els conreus agrícoles

En l'aspecte de la distribució dels conreus agrícoles el capbreu és molt poc explícit i molt confús, ja que en les parcel·les amb associació de cultius, en cap cas s'esmenta l'extensió exacta de cada un d'ells. Per tant, mitjançant aquesta font és gairebé impossible fer un estudi exhaustiu i amb percentatges de la distribució agrícola de la part capbrevada del terme de la Pobla de Cérvoles (29). A tall d'exemple, podem esmentar que hem trobat més de 40 associacions diferents de conreus. De tota manera, intentarem d'aproximar-nos al tema, si bé a grans trets. Així, en primer lloc, sembla que la superfície conreada estaria destinada principalment a la terra campà, seguida a molta distància per la vinya.

28.- Segons el D.C.V.B (vol. 8è., pàg. 753) i el mateix Pompeu Fabra, una pòrca és la dotzena part d'un jornal.

29.- A partir del capbreu podem conèixer les diferents partides de la Pobla. Les principals, segons el número de jornals confessats, serien: Mas d'en Blanch (128 jornals), l'Aubaga (109 j.), Riu Set (84,5 j.), Prats (70 j.), Les Covassas (60,5 j.), Granja de Cérvoles (53 j.), Mas d'en Ramonet (50 j.), La Cogulla (48 j.), Marfullach o Comellà del Moré (45 j.), la Plana (36,5 j.), Salt del Llop (35 j.), Vileta (30 j.), Tossal de l'Atalaya (27 j.), Canal d'en Gassió (25 j.), Comellà de Montblanch (25 j.), Cova de las Maravellas (25 j.), Cova d'en Palau (25 j.), Devall de Serra la Llana (22 j.), Riu del Mussol (22 j.), Comellà de la Rufa (19 j.), Camí del Albi (18 j.), Cova de la Perdiu (16 j.), Riu dels Escots (16 j.), Escots (15 j.), Gardenys (15 j.), Coll de Sant Bernat (13 j.), Cova de la Perdiu (13 j.), Comellà d'en Llop (12 j.), Escala (12 j.), Roca de la Estameña (12 j.), Pla d'en Vaques (11 j.), Camps de Poblet (10 j.), Capelleta (10 j.), Coma d'en Nebot (10 j.), Cova del bou (10 j.), Cova de la Heura (10 j.), Llinà (9,5 j.), Aubach de la peixera (8 j.), Pas d'en Boronat (8 j.), Reposadó (8 j.), Roquetas (8 j.), Fumada (7 j.), Cova rojas (6 j.), Riu de las Tapiadas (5,5 j.), etc.

Els olivers completarien la clàssica trilogia mediterrània, però aquests ja constituïrien un conreu molt més secundari i sempre complementari, car en tot el terme no trobem ni una sola parcel·la on únicament hi hagi aquests arbres, sinó que sempre estan associats amb la terra campa o bé amb la vinya, donant la impressió que estarien distribuïts entre les finques o, en altres casos, farien d'arbres d'antara (30).

En el quadre agrícola també hi hauria la presència, però ara ja molt més minsa, de terres de conreu, alguns petits horts i molts pocs arbres fruiters, figueres, nogueres i moreres.

La part inculta agrícolament creiem que seria molt important, a més, hem de tenir en compte que tota la zona meridional del terme és muntanyosa, accidentada i rocosa. En conseqüència, probablement, gairebé més de la meitat del territori estaria ocupat per la garriga, el bosc o els roquissers i també, però en una menor extensió, per l'erm.

Com a curiositat, podem esmentar que les principals associacions serien les de terra campa-garriga-bosc -25 finques que sumarien 227,5 jornals-, terra campa-bosc -9 finques amb 245 jornals-, terra campa-olivers-garriga-roques -7 finques amb 105 jornals-, etc.

II.5. Altres béns immobles no agrícoles.

La propietat no agrícola confessada en el capbreu és molt escassa, car són molt pocs els que declaren per aquests conceptes. En conseqüència, en el document únicament es manifesta que 13 emfiteutes tenen i posseeixen per l'esmentat monestir de Poblet: deu corral i cinc conves per a tancar el bestiar, dues eres, una pallissa, un forn, un forn de vidre i cinc cases. Aquestes últimes són totes propietat dels habitants de la Pobra, llevat d'una que pertany a un particular resident a Ulldemolins (31). L'apartat es completa amb la masia, el forn de coure pa i la cova de tancar bestiar, tots emplaçats a la granja de Cérvoles, capbreuats per Maria Carré, vídua de Josep Carré, pagès del mas d'en Peret de la mateixa Pobra.

II.6. Els censos

Del total dels 76 confessants del capbreu, 51 resten subjectes al pagament de cens per les seves possessions. Per contra, els altres 25 emfiteutes n'estan exempts. L'import del cens de cada propietat és molt variable i, a més, no guarda aparentment cap relació ni amb l'extensió de la parcel·la ni amb les conreus que hi creixen en ella.

Així, aquests censos -molts dels quals són deguts per nous establiments realitzats en el mateix procés de capbreuació de 1768-70 -varien des de la quota d'1 d. fins a 8 s. 6 d.; si bé, la major part d'ells no sobrepassen la quantitat d'un sou.

Des de l'òptica del conjunt de totes les propietats confessades, les gravades amb el pagament de cens eren 59, de les quals 46 l'havien de fer efectiu en la data de l'Assumpció de la Mare de Déu -15 d'agost-, 10 en la diada de Sant Miquel -29 de setembre-, 2 pel 22 de maig -Pasqua de Pentecosta- i, en la restant, no hi consta quan ho havia d'abonar.

30.- Segons les Ordinacions de la vila del 1743 una plantada d'oliveres, per tenir-se en compte com a tal, "ha de ser de 15 arbres en amunt, y sinó arriben a dits 15 arbres, que no sia tingut per plantada". Transcrites per B. FARRÉ, *Història de la Pobra...* *Obra cit.*, pàg. 172. El fet que els olivers fessin d'arbres d'antara o es trobessin dispersos, a l'atzar, era comú a les zones properes de la Conca de Barberà i del Camp de Tarragona. Sobre el tema vegeu J.M. PORTA I BALANYÀ, *La vila de Montblanc en el segon quart del segle XVIII...* obra cit., pàg. 38; i J. CARDÓ I SOLER, *L'evolució dels conreus del Camp de Tarragona a partir del segle XVIII*, Institut d'Estudis Vallencs, Valls, 1983, pàgs. 146-147. Val a dir, que actualment els olivers són el conreu predominant al terme, seguits a distància pels cereals, els ametllers i la vinya. Vegeu J. LLADONOSA, *La Pobra de Cérvoles a "Gran Geografia Comarcal de Catalunya"*, X. Fund. Enciclopèdia Catalana, Bama, 1983, pàg. 266.

31.- Segons la ubicació territorial donada pel capbreu les cinc cases estarien emplaçades al Mas d'en Blanch -capbreuada pel pagès d'Ulldemolins Josep Queralt-, al carreró -la de Pau Anton Puigdengolas-, al carreró de la Plaça -la de Francesc Gassió- i les dues últimes al carrer Major -les d'Anton Cathalà i de Joan Fragà-.

III. A tall de conclusions

Amb l'estudi i l'anàlisi d'aquest capbreu dels anys 1768-70, en primer lloc, hem pogut entreveure, encara que d'una manera molt concisa, les relacions senyoriales a les que estaven subjectes els habitants i terratinents de la Pobla de Cérvoles a la segona meitat del segle XVIII. Així doncs, aquests reconeixien a la comunitat pobletana la seva senyoria directa, alodial, universal i campal, amb la jurisdicció civil i criminal, amb el mer i mixt imperi. Com a bons vassalls feien prestació de sagrament, homenatge i fidelitat. Per raó de la seva senyoria dominical, el monestir percebia el delme de tots els fruits, de la ramaderia i dels animals domèstics, que variava segons els casos. Les prestacions personals obligatòries eren escasses, ja que solament s'esmenta el tragí. Aquest fet ens pot fer pensar que en aquesta època les exigències feudals podrien haver disminuït. En conseqüència, caldria reflexionar sobre la possibilitat que, en el període que estudiem, s'hagués produït una minva de la pressió senyorial, malgrat que l'abolició dels senyoriales encara tardaria en arribar.

Pel que fa a les confessions particulars, de vell antuvi, es denota que la majoria dels emfiteutes de la Pobla eren terratinents residents en altres poblacions properes, sobretot d'Ulldemolins i de Cervià; si bé, els cinc propietaris de la Pobla tenien unes extensions de terra quelcom remarcables.

Bona part del terreny capbrevat, i degut també a les característiques físiques del terme, probablement restaria improductiu en un sentit agrícola, ocupat principalment per la garriga, pel bosc o pels roquissers i, en menor quantia, per l'erm. La zona conreada, difícil d'avaluar i d'obtenir percentatges a causa de la poca meticulositat del capbreu, sembla que estaria dedicada bàsicament a la terra campal. La vinya i, sobretot, els olivers serien uns conreus complementaris. També hi hauria la presència, però ja molt minsa, d'horts, d'arbres fruiters, de figueres, de noguers i de moreres. En molts casos, els tres principals conreus estarien associats entre si en una mateixa finca o s'alternarien amb espais improductius, en els quals, sens dubte, destacaria la garriga i el bosc.

En resum, amb aquest estudi hem intentat d'aproximar-nos a la realitat socio-econòmica d'una petita localitat de les Garrigues a les acaballes de l'Antic Règim. Així, hem pogut copsar que la Pobla de Cérvoles estaria encara sota un domini jurisdiccional i dominical típicament medieval -malgrat que les prestacions personals fossin lleugeres-, amb una economia de subsistència, basada en l'agricultura -cereals complementats amb vinyes i oliveres- i en la ramaderia, la qual podria tenir un desenvolupament força notable degut a les extenses pastures existents al terme.